

Öğrenci (Jennifer Yum):

Mikrotarih inandığınız neyse tam aksini inanmanızı ister sizden. Okuyucular olarak, tarihçinin tek bir olay üzerine yazdığı hikayenin aslında, daha büyük, sosyoekonomik, kültürel veya politik bir süreci temsil ettiğine inanmalıyız. Bu haftanın okumalarında tarihçiler tuhaf ve mantığa uymayan şekilde davranan insanların mentalitesini/kafa yapısını gözler önüne seriyorlar. Birbiriyle ilişkisi olmayan olayları da incelemiş olsalar, Robert Darnton ve Philip Kuhn'un genel yaklaşımları benzer. Malesef, Clifford Geertz için aynısını söyleyemiyorum. Herşeyden önce, Darnton ve Kuhn Fransızların ve Çinlilerin eylemlerinin arkasında yatan mantık yürütmeyi anlamaya çalışıyorlar. İkisi de bir noktada folklörden/halkbiliminden yararlanıyor. İkisi de iki soru soruyor. Darnton için sorular şunlardı: 1) Neden kediler? 2) Neden bu çok komikti? Darnton, Eski Rejim Fransa'sında Fransız fabrika işçileri için yaşamın nasıl olduğunu tasvir ediyor. "Devletin arkaladığı büyük matbaa evlerinin küçük dükkanları nasıl saf dışı bıraktığını ve patronlar oligarşisinin, endüstrinin kontrolünü nasıl ele geçirdiğini" belirtiyor. Matbaacıların işlerinin çoğunlukla geçici olduğunu göstermek için STN maaş defterlerini kullanıyor (79-80). Kısaca, günlük matbaa işçileri için hayat zordu. Buna kıyasla, burjuva patronlar rahat yaşadılar. Başka bir 'alt kültüre' ait olduklarını gösteren bir işaret olarak evcil hayvan besliyorlardı (82). İşçilerle mülk sahipleri arasındaki gerilimi kurduktan sonra, az para alan matbaacıların neden patronlarının kedilerini öldürmek isteyebileceğini, Darnton, ancak herhangi bir tarihçinin arayışından ileriye giderek, kedileri hedef yapan kültürel içerimleri [implication], gelenekleri ve efsaneleri araştırarak açıklayabilir. Kedileri büyücülüğe bağlıyor; onları öldürmek kötü şans belirtisiydi; kediler aynı zamanda kadınların cinselliğini ve erkeklerin boynuzlanmasını sembolize ederdi (92-95). İkinci sorusu olan, bu neden komiktinin cevabı daha da güçlü (bir algılama). Darnton girişte önemli bir noktaya parmak basıyor: "şakayı anlayamamamız, bizim, endüstri öncesi Avrupa'nın işçileriyle aramızdaki mesafenin bir göstergesi" (78). İlginçtir ki, cevabı çocuk masalları üzerine olan bir önceki bölümde, Fransız folklorünün masallarının belli başlı teması şuydu: yaşam "berbat, kaba/yabanıl ve kısa" olsa da (29), her zaman onunla başetme yolları vardı. Entrika, acımasız toplumu devirmek için bir formül sunmuyordu ama, onunla başetmenin anahtarıydı (59). Katliam komikti, çünkü işçiler kahraman olmuşlardı; patronlarını dangalak yerine koymuşlardı ve cezasız bir şekilde bu işten yakayı kurtarmışlardı. Darnton'un yaklaşımını değerlendirmem şudur: kışkırtıcı, evet, ama tümüyle inandırıcı mı, emin değilim. Bir polis, bir ikinci mülk burjuvası ve "tipik bir tacir," yazarın tartışmasının geri kalanını yönlendiriyor. Kuşkusuz, yaratıcılığı övgüye değer,

çünkü sınıfsal kimlikte ve entellektüel akımlarda büyük kaymaları, çok sınırlı bir bilgi temeli üzerinden ele alıyor. Ama sanırım bu, benim, onun bu kaynakların konuşmasına izin vermediğini hissetmeme yol açtı. Dayanaksız temeli olan kanıtlarından çıkan analizleri, çok uç noktalara mı taşıyor? Örneğin s. 96'daki alıntıya bakalım: "Çıracılar, masrafları patronlara karşılatarak kaçmak için sadece patronların batıl inançlarını istismar etmediler, ayaklanmaları patronlarının kadınlarına karşı da döndürdüler." Bundan nasıl emin olabiliriz? Darnton'un temas ettiği nokta şu: emin olamayız, ama yine de denemeye değer. Metodunun "kanıt problemini çözmediğini" ve "temsil problemini" ele almadığını teslim ettiği son bölümde dürüstlüğünü takdir ettim (259). Darnton, "Kültürün sayısallaştırılmasına ve sosyal ilişkilerdeki sembolik elementleri azımsamaya çok fazla bağlanmalarına atıfta bulunarak Annales tarihçilerinin çöküşünü meydana çıkarıyor (258). Belki de Phillip Kuhn analizinde daha dikkatli. Örneğin, korelasyon çok cezbedici de gözükse "sosyal gerilim" ve "büyücülük korkusu" arasındaki bağlantıyı belirtmekten kaçınıyor (48). Onun yerine, cevap verebileceğini düşündüğü iki soru seçiyor: 1) Zarar neden bu kadar sınırlıydı? 2) Korku neden ortaya çıktı? Kuhn'un güçlü taraflarından biri de emperyal elitin, bürokratin ve sıradan insanın zihniyetlerini ayrı ayrı incelemesi. Darnton'da olduğu gibi, okuyucu, bu bireylerin hangi durumlarda ve ne zaman yaşadığını anlıyor. Manchu tepkilerini "panik faktörünün" belirlediğini/emrettiğini vurguluyor. Sorgulamaların yaygın olarak kamusallaştırıldığı Avrupa'daki cadı avlarının tersine, ruhçalma vakaları "fısıldaşılmıyordu, gizli mahkeme dosyalarında bile bahisleri geçmiyordu" (92). İkinci soruya ilişkin, keşişlerin ve gezgin dilencilerin, neden bu üç sınıfın hepsi tarafından da hedef gösterildiğini akla uygun hale getiriyor. Kohn da folklorik temaları kullanıyor. Vücut ruhunun manevi/tanrısal ruhtan ayrılabilmesi düşüncesi, daha önceki masallara ve folklore dayanıyor mesela (95). Sonunda, Kuhn'un çalışması Çin'de büyüçülük korkusuna, diyor ki merak uyandırıyor, talihsiz, ama gülünç demiyor. Darnton'a ve Kuhn'a kıyasla Geertz'ın hikayesi donuklaşıyor. İyi bir tarih değil: aslında, bazı alıntılar, vasatın altı bir Bali gezi rehberinden aynen alınan parçalar olabilirdi. Turiste not: "Bali'de, seninle dalga geçiyorlarsa seni kabul ediyorlar demektir" (416) "Balililer daha zor bir yolunu buldukları hiçbirseyi kolay yoldan yapmazlar" (425). Bu genel referansların tarihi derinliği yok. Balililerin kim olduklarından, ne işle uğraştıklarından, nelere canlarının sıkıldığından, vs., nadiren bahsediyor. Ayrıca, küçümseyen bir yorumla bölgeye hakim olmadığını belli ediyor: "Biz Amerikalı profesörlerdik; devlet bizi temize çıkardı; biz orada kültürü çalışmak için bulduk; Amerikalıları Bali hakkında aydınlatmak için bir kitap yazacaktık" (415). En ilginç de, Amerikalılara "Balililerin" nasıl düşündüğünü ve nasıl davrandığını göstermek için nasıl olup da horoz savaşını seçmesi. Darnton,

okurlarını, Fransızların şakalarını anlamaları için teşvik etmişken, Geertz sadece bizimle, “horoz savaşında kendilerini, sosyal düzenlerini, soyut nefreti, erkeksiliği, şeytansı gücü gören Balililerle” aramızdaki farkları vurguluyor (422). Makale boyunca, bunun neden böyle olduğunun cevabını duymak istedim ve hayal kırıklığına uğradım. Yine de Geertz’ın, insanların kültürüne bir “metinler topluluğu/ bütünlüğü” olarak değinmesi ilginç bir noktaydı (452). Her iki tarihçi de Geertz’ın “ toplumlar, yaşamlar gibi, kendi yorumlarını barındırırlar” fikrine katılırlardı (453). Bu haftanın okuması beni, bir alan olarak kültürel tarih karşısındaki engellere karşı uyardı. Darnton’un da savunduğu gibi, tarihçiler sadece besbelli olan yerlere bakamazlar. Ona kıyasla, “metinlerdeki kapalılığı” aramalılar ve “dünya görüşlerinin, kenarlarda flu olduğunu” da kabul etmeliler (262). Her yeni kaynak ile beraber, yeni yorumların yaratılması zorunludur.